

ELEKTRONIKUS FAANYAG-FELVÉTELEZÉS LEHETŐSÉGEI

Major Tamás¹ – Szakálosné Dr. Mátyás Katalin¹ – Horváth Attila László¹ – Tóth Béla Ákos²

¹Nyugat-magyarországi Egyetem, Erdészeti-műszaki és Környezettechnikai Intézet

H-9400, Magyarország, Sopron Bajcsy-Zsilinszky utca 4.

²CGP Instruments Kft. H-1135 Budapest, Szent László u.180.

major@emk.nyme.hu, mkata@emk.nyme.hu, ahorvath@emk.nyme.hu, tothbelaakos@pannonmail.hu

A felgyorsult „XXI. századi világunkban” szinte elképzelhetetlen lenne az életünk mobiltelefon nélkül. A technikai fejlődés ezen csodái, mindennapi életünk részesei lettek. Természetessé vált mára már az is, hogy szinte bárki, bármikor, bárhol elérhető, sőt nem csak beszélgetni tudunk a telefonok segítségével, hanem a fejlett „Android-os, Okos, Widows-os” készülék csodák navigálnak, informálnak, figyelmeztetnek minket, helyettesítik a telefont, a noteszt az ébresztő órát és úgy tűnik a lehetőségek tárháza szinte végtelen.

Talán az előzőekben megemlített lehetőségek és a fokozódó elvárások adták az ötletet a fejlesztőnek, hogy mobiltelefon nyomógombjait használva megvalósítható legyen terepen papír és toll nélkül az állomány, vagy a kitermelt faanyag nyilvántartásához szükséges adatok rögzítése, amelyek így aztán digitálisan rendelkezésre állnak a további számításokat elvégző programok számára. Mindehhez az is hozzájárul, hogy az elmúlt években jelentősen megváltozott az erdők tulajdonosi és kezelési szerkezete. A tulajdonosok számára a hatékonyság és költségtakarékosság vált elsődleges szemponttá. Az elvárásoknak a terepi munkák során csak úgy lehet megfelelni, hogy az ésszerű korlátokon belül, a lehető legkorszerűbb megoldásokat alkalmazzuk.

Az 1990-es évek elején érkeztek az első generációs köböző eszközök az Erdőhasználati Tanszékre. A négy féle lehetőség közül:

- erdészeti célgép (nyomógombos kijelzővel rendelkező terepi köböző);
- digitális faátaló;
- ipari PDA;
- mobiltelefon;

a legnagyobb arányban a mobiltelefonos alkalmazások terjedtek el, mert olcsók, a kezelésük könnyen elsajátítható, és a már meglévő telefonokra is telepíthető a program.

A kerületvezető erdészeinknek nagy mennyiségű manuális adatrögzítési, feldolgozási és kiértékelési munkát kell (többnyire tő mellett) elvégezni, amely feladat megkönnyítésére ezidáig hét erdészeti alkalmazás készült mobiltelefonra, egy pedig PC-re:

- Mobil Timber (köböző);
- Mobil Forest (fatömegbecslő);
- Mobil Lumber (fűrészáru felvételező);
- Mobil Lumber 2D (2D vonalkód feldolgozó);
- Mobil Timber Trade (fakereskedő);
- Mobil MFB Timber (erdőgazdaságoknak készült verzió);
- Mobil Timber Stub (fatömegbecslés tuskó átmérőből) és a
- Mobil LOGWORKSYNC (faanyagbizonylatolás, faanyagforgalom és készletjelentés mobiltelefonnal)

Dr. Sopp László fatömegszámítási táblázatai és a FAGOSZ köbözőkönyve alapján készítette el a CGPI Kft. a fenti digitális fatömegbecslési és fatérfogat számítási alkalmazásokat, melyek mobiltelefonok használatával teszik lehetővé az erdőállományok fatömegének becslését, a kitermelt rönk-választékok készletre vételét és a fűrészáru követését.

Az erdészeti alkalmazások telefonokra telepítése – mint a JAVA játékok esetében is – WAP (wap.atlalo.hu) segítségével történik, és az „Alkalmazások” vagy „Játékok” mappába letölthetők. A mobiltelefonról vezeték nélküli Bluetooth kapcsolat segítségével – akár már a terepen is – műanyag címkére nyomtathatunk, amely időjárás és UV-álló, fűrészáru esetében még a szárítást is elviseli.

Mobil Timber (kőböző) alkalmazás jellemzői:

A programmal a rönkök köbtartalmát lehet kiszámítani oly módon, hogy a telefon színgombjainak segítségével először a rönk hosszát, utána az átmérőjét kell beütni. Az adatbevitellel egyidőben – vele egy sorban – megjelenik a rönk köbtartalma és a legelső sorban az eddig felvett köbtartalom is (1. ábra).

1. ábra. A Mobil Timber adatbeviteli képernyője

A képernyő alsó sarkában a menü gomb megnyomásával érhetőek el a 2. ábrán látható funkciók. Az összes felvett rönk köbtartalma – minőségi osztályonként bontva – azonnal megtekinthető az „összegzés” menüfunkció alatt (3. ábra).

2. ábra. A rönkkőböző menüje

Összegzés	
m 2:	0,591 m3
m 3:	1,196 m3
m 4:	1,199 m3
Összesen:	2,987 m3

Vissza

3. ábra. Az összegzés munkaképernyő

A köbözött rönkök adatait felküldhetjük a mobiltelefon internet hozzáférésein keresztül az atlalo.hu weboldalra, vagy USB illetve BLUETOOTH kapcsolaton keresztül átvihetők számítógépre. Az Internetre feltöltött jegyzőkönyvek bármikor, bárhol elérhetőek és letölthetők saját számítógépünkre. Az atlalo.hu weboldalon ingyenes regisztráció után, belépve az oldalra a mobiltelefonról érkezett fájlok menüpontban találjuk a felküldött fájlokat.

A felküldött tételek dátum és időrendi sorrendben láthatók, rájuk kattintva fafajnév alapján tölthetjük le a rönkök adatait. A letöltés után automatikusan megjeleníti az Excelben a felvett rönkök adatait (4. ábra).

l (cm)	d (cm)	mo	V (m3)
450	22	0	0,207
560	55	0	1,59
560	55	0	1,59
560	22	0	0,27
560	22	0	0,27
560	24	0	0,315
560	23	0	0,292

4. ábra. A felvett rönkök adatainak megjelenítése Excelben

A telefonálás sem zavarja a faanyag-felvételező program működését, bármikor fogadhatunk hívást a felvételezés közben. A program a hívás befejezését követően ott folytatódik, ahol abbahagytuk a munkát.

Mobile Forest (fatömegbecslő) alkalmazás jellemzői:

A program álló fák köbtartalmának kiszámítására alkalmas. Állományfelvétel és az erdőrendezési munkák során alkalmazható. Két üzemmódban használható:

1. üzemmód: Egyes állófa térfogat számítása.

A felhasználó fafajonként egy táblázatot tölt ki (hasonlóan a rönkköböző alkalmazásnál leírtakhoz), melyben minden fa mellmagassági átmérőjét és magasságát megadja. Az átmérő cm-es, a magasság fél méteres, vagy dm-es pontosságú. Minden sorban automatikusan megjelenik az adott fa térfogata. A jegyzőkönyv menüben tekinthető meg a fafajonként és vastagsági fokonként képzett össztérfogat, valamint törzsszám.

2. üzemmód: Jegyzőkönyvvezetés.

A felhasználó (jegyzőkönyvvezető) csak a mellmagassági átmérőt írja be fafajonként, ennek begépelése után a hozzá tartozó törzsszám automatikusan növekszik. Ha magasságot mér, a magasságmérés eredményeit is rögzíteni kell a hozzá tartozó átmérővel. A program a megadott magasságok alapján fafajonként meghatározza az egyedi magassági görbét. A letöltés után automatikusan megjelenik Excelben a felvételi jegyzőkönyv (5. ábra).

d1.3 (cm)	torzsszam (db)	h szamitott (m)	V (m3)
20	1	17,7	0,3
22	2	20,3	0,8
24	0	22,7	0
26	1	24,8	0,64
28	1	26,9	0,8

5. ábra. A fatömegbecslési jegyzőkönyv adatainak megjelenítése Excelben

Mobile Lumber (fűrészáru vételező) alkalmazás jellemzői (6. ábra):

A programmal a keletkező fűrészáru köbtartalmát lehet kiszámítani oly módon, hogy a telefon színgombjainak segítségével megadjuk a vastagságot, a fűrészáru hosszát és a szélességeket, közben azonnal megjelenik a fűrészáru köbtartalma és darabszáma a sor végén.

6. ábra. A fűrészáru vételező menüje 1-2

A mobiltelefonnal köbözött fűrészáru rakat minden adata kétdimenziós vonalkóddal (7. ábra) együtt rákerül egy öntapadós műanyag címkére, amelyet a mobiltelefonhoz Bluetooth-on keresztül kapcsolódó mobil hőnyomtató készít.

7. ábra. 2D vonalkód

A kétdimenziós kód a mobiltelefon kamerájával (min. 2 MPixel felbontás szükséges) leolvasható és a **Mobile Lumber 2D** program segítségével visszafejthető, feldolgozható. Használható ez a funkció leltározáshoz, értékesítéshez és nyomon követésre is.

A **Mobile Timber Trade** program a fakereskedelem számára készült. Kezeli a minőségi osztályokhoz rendelt árakat (Forintban/Euróban) (8. ábra) és a rönkvétel közben folyamatosan mutatja az átlagárát fafajonkénti bontásban (9. ábra).

m	e.ár (EUR)
0	50,00
1	45,00
2	34,00
3	23,00
4	0,00
5	0,00
6	0,00

Bükk Vissza

8. ábra. A minőségi osztályokhoz rendelt árak

m	térf.	ár (EUR)
0	0,212	10,60
1	0,441	19,84
2	0,410	13,93
3	0,564	12,97
		1,627
		57,34
		(35,24 EUR/m3)

Vissza

9. ábra. Az összegzés képernyő

Mobil MFB Timber (erdőgazdaságoknak készült verzió) jellemzői:

Három új funkció került be ebbe az alkalmazásba, az eddig készült Mobil Timber (köböző) verziókhoz képest:

- konszignáció, rönklista nyomtatás CMP-10 Bluetooth-os hőnyomtatóra egyedi céglogóval (pl. a Bakonyerdő ZRt. 44 db nyomtatóval használja);
- a telefon memória kártyájára mentés lehetősége Excel formátumban;
- új összegzés menüpontok: azonos átmérőjű rönk darabszáma szerint, azonos átmérő-tartományú rönk darabszáma szerint.

Összegzés (l=260cm)			Összegzés (l=260cm)		
d-cm	db	térf.	d-cm	db	térf.
12	1	0,035 m ³	0..24	4	0,392 m ³
21	1	0,100 m ³	26..34	1	0,229 m ³
24	2	0,257 m ³	36..	1	0,404 m ³
32	1	0,229 m ³			
43	1	0,404 m ³			
Összesen:					1,024 m³
Vissza			Vissza		

10. ábra. A Mobil MFB Timber új összegző menüi

Mobil Timber Stub (fatömegbecslés tuskó átmérőből) alkalmazás jellemzői:

A tuskó méreteiből (két átmérő és a tuskó magassága) továbbá a mellette lévő még álló fák magasságából vagy becsült famagasságokból számolja ki a fatérfogatot.

Segítségével illegális fakitermelés után azonnali pontos számítás végezhető a terepen.

Mobil LOGWORKSYNC (faanyagbizonylatolás, faanyagforgalom és készletjelentés) alkalmazás jellemzői:

Ez egy online PC-s weboldallal kombinált rendszer. A mobiltelefonnal bejelentkezve az erdész mobiltelefonja lesz a felvételi lap és a szállítójegy tömb. A hozzátartozó terepi nyomtató pedig a tollat, és a papírt helyettesíti. A rendszer lényege, hogy minden adatot, amit a bizonylaton eddig kézzel adott meg az erdész, most a telefonjával viszi be a rendszerbe, és a telefonról nyomtatja ki a bizonylatokat.

Így lehetővé válik az adatok azonnali feldolgozása, látható a készlet és a faanyagforgalom, amint az erdész mobiltelefonos hálózat közelébe ér. Gyakorlatilag egy elektronikus raktárkönyv, majd szállítójegy, vagy munkacsapat vágástéri összesítő áll rendelkezésünkre egy weboldalon (pl. a HM Kaszó Erdőgazdaság Zrt. 14 db nyomtatóval használja) (11. ábra).

Bizonylatok	Kimutatások	Termelők	Szállítók	Fafajok	Erdészek	Telephelyek	Erdőrészletek				
Bizonylatok:											
Bev./kiadás:	mind	Erdőrészlet:	6157-67C1	Szállító:	mind	Kezdete:	2012-01-01				
Sztornó:	mind	Erdész:	Vass Szabolcs	Fafaj:	Csertölgy	Vége:	2012-12-31				
Típus:	mind	Termelő:	mind	Választék:	3M rostfa						
Kiállítás dátuma	Bizonylatszám	b/k	s	Típus	Erdőrészlet	Erdész	Termelő	Szállító	Fafaj	Választék	Térfogat (m ³)
2012-10-11 08:54:46	06072000006	k		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs		Erdőtrans Kft.	Csertölgy	3M rostfa	-15.420
2012-10-11 09:23:08	06071000011	b		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs	Túskevár		Csertölgy	3M rostfa	14.710
2012-10-11 09:24:16	06072000007	k		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs		Erdőtrans Kft.	Csertölgy	3M rostfa	-14.710
2012-10-11 10:21:58	06071000012	b		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs	Túskevár		Csertölgy	3M rostfa	15.690
2012-10-11 10:23:40	06072000008	k		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs		Erdőtrans Kft.	Csertölgy	3M rostfa	-15.690
2012-10-11 10:53:58	06071000013	b		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs	Túskevár		Csertölgy	3M rostfa	13.780
2012-10-11 10:55:15	06072000009	k		sarangolt, köbméter	6157-67C1	Vass Szabolcs		Erdőtrans Kft.	Csertölgy	3M rostfa	-13.780

11. ábra. A Mobil LOGWORKSYNC webes felülete